

Työ- ja elinkeinoministeriö
<kirjaamo.tem@gov.fi>

Lausuntopyyntöne 24.1.2022, VN/5283/2020

Maahanmuuttoviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain 5 luvun muuttamisesta

Maahanmuuttovirasto (Migri) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi valmistelemastanne hallituksen esitysluonnoksesta. Virasto on osallistunut tiiviisti luonnoksen valmisteluun ja lukuisia virastolle merkityksellisiä asioita on huomioitu luonnoksessa. Virasto pitää luonnosta pääosin asianmukaisena, siinä esitettäviä muutoksia tarpeellisina ja muutosten tavoitteita kannatettavina.

Alla virasto tuo vielä esiin yksittäisiä huomioita, joihin se toivoo kiinnitettävän huomiota asian jatkovalmistelussa. Näillä sinänsä pienillä ja irrallisilla havainnoilla on kuitenkin lakia käytännössä soveltavalle viranomaiselle tärkeä merkitys.

Nykytilan arvioinnista ja ehdotuksen vaikutusarviosta

- (s. 18) Nykyisen 77 § 1 mom. 1 kohdan osalta todetaan, ettei erityisosaamisen ja –asiantuntemuksen määrittelyä ole syytä säilyttää luvan myöntämisen edellytyksenä niin, että lupaviranomainen vaatisi siitä selvityksen, kun määrittely on työnantajan asia, paitsi jos siihen on poikkeuksellisesti tarvetta. Tätä ajatusta olisi hyvä tarkentaa antamalla suuntaviivoja myös sille, millaisessa tilanteessa työnantajan tekemä määrittely ei riittäisi.
- (s. 29) Ulkoministeriön ulkoistettuja tehtäviä koskevassa kohdassa mainitaan esimerkkejä riskialueiden edustustoista. Lista voisi sisältää myös Pietarin, missä muun muassa viime aikoina erityisen huomion kohteena olleet uzbekistanilaiset työntekijät usein asioivat.

Samassa kappaleessa on ilmeisestä kirjoitusvirheestä johtuva epäselvä ilmaisu, joka on syytä tarkistaa: " - - tavoitteena on, että työntekoa koskevassa oleskelulupahakemuksessa tarvitse esittää - -".

- (s. 32) Työnantajan ja toimeksiantajan osalta muun muassa todetaan, että sen on varmistuttava palvelukseensa tulevan ulkomaalaisen työnteko-oikeudesta. Käytännössä varsinkin turvapaikanhakijan työnteko-oikeuden varmistaminen on haastavaa ja siitä olisi hyvä säätää tarkemmin. Turvapaikanhakijan oikeudellinen asema ja siten myös työnteko-oikeus voivat muuttua nopeastikin. Vastaavasti Migrillä

olisi oltava riittävät resurssit vastata työnteko-oikeutta koskeviin tiedusteluihin. Tilannetta vaikeuttaa myös turvapaikanhakijan asemaa koskeva salassapitovelvollisuus. Työnteko-oikeuden varmistaminen voisi jopa paljastaa hakijaa vainoavalle taholle hakijan oleskelun ja sijainnin Suomessa.

- (s. 35) Oleskelulupahakemusten käsittelyaikatilastojen yhteydessä on hyvä huomata, että kyse on keskiarvoista. Käsittelyaikojen mediaani on Migrissä selvästi keskiarvoa alempi.
- (s. 38) Työnantajan roolin kasvattamisen ja varsinkin työnantajan muutoksenhakuoikeuden laajentamisen Migri arvioi lisäävän viraston työmäärää. Joissakin tapauksissa olisi tehtävä kaksi erillistä päätösasiakirjaa, toinen hakijalle ja toinen työnantajalle, tai poistettava työnantajalle annettavasta kappaleesta salassa pidettäviä tietoja. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun päätöksessä arvioidaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta koskevia seikkoja, jotka voivat olla salassa pidettäviä työnantajalta.
- (s. 40) Hakemuksen käsittelyjärjestyksen osalta luonnoksen mukainen käännteinen menettely, jossa Migri tekisi jo ennen osapäätöstä oman päätöksensä, olisi tarkoitettu tilanteeseen, jossa useamman hakijan kohdalla havaittaisiin merkkejä epätavallisuudesta tai säännösten kiertämisestä. Täältä osin voisi vielä arvioida, onko edellytys useasta hakijasta varmasti tarpeen, vai voisiko menettelyä poikkeuksellisesti soveltaa myös yksittäiseen tapaukseen, jossa hakijan maahantulon tai maassa oleskelun yleiset edellytykset eivät selvästi täyty.
- (s. 40) Suullisen kuulemisen osalta on hyvä, jos lakiin kirjataan selkeä oikeusperusta suulliselle kuulemiselle kaikissa oleskeluluvissa. Myös muissa kuin perhesideperusteisissa hakemuksissa on vakiintuneesti suoritettu suullisia kuulemisiä, mutta niiden oikeusperusta on ollut jossain määrin epäselvä. On myös hyvä, ettei luonnoksessa etäkuulemisiakaan kytketä tiettyyn hakuperusteeseen, vaan se olisi mahdollista, jos se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Etäkuulemisten osalta luonnoksessa mainitaan muun muassa puhelinyhteyden käyttäminen varalla sekä videokuvan tallentaminen kuulemistilanteesta. Puhelimen käytön osalta voisi tarkentaa, korvaisiko puhelin videoyhteyden kautta suoritettava kuuleminen videoyhteyden peittäessä, ja olisiko puhelimille tekniikkaan tai turvallisuuteen liittyviä tarkempia vaatimuksia. Videotallenteen osalta olisi hyvä kirjata tarkennus, minne ja kenen käyttöön se tallennettaisiin, sekä kenellä olisi pääsy tallenteeseen ja missä tarkoituksessa.

Säännöskohtaisista perusteluista ja säännösteksteistä

- 36 §: Pykälään luonnostellun muutoksen konkreettisia vaikutuksia olisi hyvä vielä selventää sanamuodossa ja/tai säännöksen perusteluissa niin, että oikeustila olisi heti lain voimaantullessa mahdollisimman selkeä. Esimerkiksi käytännön esimerkit voisivat avata asiaa.

- 64 §: 3 momentin perusteluissa on maininta suullisen kuulemisen tallentamisesta ja tallenteen hävittämisestä. Siltä osin menettelyä olisi syytä tarkentaa maininnalla, missä tallennetta pitäisi säilyttää, pitäisikö se mahdollisen muutoksenhaun yhteydessä toimittaa hallinto-oikeudelle aina vai erikseen pyydettyäessä, ja kenellä olisi vastuu hävittää tallenne määräajassa.

Luonnoksen mainintaa pöytäkirjan allekirjoittamisesta olisi kuulemispilotista saatujen kokemusten perusteella käytännössä mahdoton täyttää. Ulkoisen palveluntarjoajan tiloissa suoritettavassa etäkuulemisessa ei ole paikalla edustuston henkilöstöä, joka voisi tulostaa pöytäkirjan. Palveluntarjoaja ei tietoturvan ja salassapidon vuoksi voi sitä tehdä. Migrin näkemyksen mukaan allekirjoitus ei myöskään toisi olennaista lisäarvoa kuulemiseen, vaan hakija voisi suullisestikin hyväksyä pöytäkirjan ja suullisesti ilmaistu hyväksyntä voitaisiin kirjata pöytäkirjaan.

- 71 §: Pykälässä säädettäisiin työnteon perusteella myönnettävien oleskelulupien yleisistä edellytyksistä.

1 kohdan mukaan edellytyksenä olisi, että työnantaja on huolehtinut ja vastaisuudessa kykenee huolehtimaan velvoitteistaan. Tämän soveltamista tukisi, jos perusteluissa tarkemmin kuvattaisiin, mitä tarkoittaa, että pystyy huolehtimaan velvoitteistaan. Myös sitä olisi hyvä tarkentaa, miltä ajalta velvoitteiden pitäisi olla kunnossa. Nyt luonnoksen sanamuoto jättää huomattavaa tulkinnanvaraisuutta. Osoittaisiko esimerkiksi työnantajan syyllistyminen 186 §:ssä säädettyihin rikkomuksiin, ettei se kykene huolehtimaan velvoitteistaan, mitkä vakuutusmaksut tulisi olla maksettu, ja millaisin suuntaviivoin palkanmaksukykyä tulisi arvioida.

3 kohdan mukaan toimeentulon olisi pitänyt olla turvattu edellisen oleskeluluvan voimassaolon ajan. Sen osalta vähintään perusteluissa voisi olla tarkennus, onko edellytys ehdoton, ja tarkoittaako sen edellistä lupaa koskeva maininta kaikkia oleskelulupia. Luonnoksen muotoilu vaikuttaa ehdottomalta. Jos esimerkiksi edellisenä vuonna toimeentuloedellytys ei olisi täyttynyt, mutta nyt tilanne olisi korjaantunut, sanamuodon perusteella olisi kuitenkin tehtävä kielteinen päätös. Luonnoksen mukainen ehdoton muotoilu saattaisi yksittäistapauksissa johtaa kohtuuttomalta vaikuttaviin lopputuloksiin. Lisäksi, olisiko toimeentulon pitänyt olla turvattu ansiotyöllä myös siinä tapauksessa, että edellinen lupa ei ollut työperusteinen?

- 71 a §: Perustelujen mukaan hakemus voitaisiin ottaa tarkempaan tutkintaan esimerkiksi silloin, jos hakijalla ei ole selkeää käsitystä, mihin työhön hän on lupaa hakemassa, mitä työtä on tulossa tekemään tai millä työehdoilla. Käytännössä nuo olisivat kuitenkin seikkoja, jotka usein ilmenisivät vasta tarkemmassa tutkinnassa, mikä heikentää luonnoksen kirjatun perustelun painoarvoa.

Työnantajan sähköisen asioinnin osalta jää epäselväksi, pitäisikö siihen olla myös hakijan nimenomainen suostumus. Tällä hetkellä hakija valtuuttaa työnantajansa sähköiseen asiointiin. Luonnoksen kirjaus

vaikuttaa siltä, ettei valtuutusta jatkossa tarvittaisi, vaan työnantajalla olisi aina mahdollisuus täydentää hakemusta sähköisesti. Tämän kirjaaminen hallituksen esitykseen yksiselitteisesti voisi olla hyvä.

Pykälän perustelujen viimeisessä kappaleessa mainitaan ammattipätevyyden arvioinnin kuuluvan ensisijaisesti työnantajalle. Migrin kokemuksiin perusten tämä oletettavasti vaikuttaisi varsinkin erityisasiantuntijoihin. Tällä hetkellä haetaan jonkin verran lupia erityisasiantuntijana, vaikka työ ei ole erityisosaamista edellyttävää työtä. Jatkossa siis työnantaja määrittäisi ensisijaisesti itse, mikä on "erityisosaamista edellyttävää asiantuntijatyötä", eikä Migri yleensä tutkisi hakijan koulutusta tai muuta erityispätevyyttä. Voisi harkita asian kirjaamista yksiselitteisesti, jos tämä on tarkoitus. Lisäksi olisi hyvä avata sitä, koskeeko se vain hankittavaa selvitystä vai myös itse edellytyksen arviointia tilanteessa, jossa saatu tieto viittaa siihen, että Migrillä saattaa olla asiasta erilainen käsitys kuin työnantajalla.

- 71 b §: Pykälää tai sen perusteluja voisi tarkentaa maininnalla, onko 2 momentin mukaiset tiedot toimitettava aina vai pyydettyessä.

Perusteluissa on myös viittaus tiedonhallintalain 20 § 1 momentin perusteluihin, joissa muun muassa todetaan, ettei päätöstä voisi tehdä pelkästään toiselta viranomaiselta kerättyjen tietojen perusteella, kuulematta ensin asianosaista. Tästä herää kysymys, olisiko Migrin esimerkiksi tulorekisteristä saatavien tietojen osalta aina erikseen kuultava asiakasta, ennen kuin tietoja käytetään päätöksen perusteena. Mikäli näin on, se viivytttäisi asian käsittelyä. Sama koskisi työnantajasta saatavia tietoja, eli olisiko sitä kuultava ennen niihin perustuvan päätöksen tekemistä.

Lisäksi perusteluissa viitataan tiedonhallintalain 20 § 2 momenttiin, jonka mukaan asiakasta ei saa vaatia esittämään todistusta tai otetta, ellei se ole välttämätöntä asian selvittämiseksi. Käytännön soveltamistilanteita tukisi, jos välttämättömyyttä olisi määritelty tarkemmin; Riittäisikö esimerkiksi tilotteiden ja palkkalaskelmien pyytämiseen viite mahdollisesta väärinkäytösepäilystä, kuten 36 § :n mukaisesta seikasta. Voisiko em. todistusten pyytämistä pitää välttämättömänä, jotta epäilyä voitaisiin selvittää. Ilmeisesti nämä tiedot voisi jatkossa pyytää välttämättömyystilanteessakin vain työnantajalta, ei hakijalta.

- 72 §: Ehdotetun säännöksen mukaan työntekijän oleskeluluvan myöntäminen edellyttäisi TE-toimiston myönteisen osapäätöksen lisäksi, että 71 §:n yleiset edellytykset täyttyisivät. Sanamuotoa on mahdollista lukea niin, että 71 §:n mukaiset edellytykset tarkistetaan kokonaan vielä osapäätöksen lisäksi. Jos tämä ei ole tarkoitus, sanamuodon tarkentamista voisi harkita.
- 73 §: Erityisasiantuntijoiden osalta herää jo edellä lausunnossa sivuttu kysymys viranomaisen ja työnantajan välisestä vastuunjaosta sen määrittelemisessä, mikä työ vaatii erityisosaamista, ja kenellä on tällaista osaamista. Lisäksi pykälän soveltamista helpottaisi, jos

erityisasiantuntijan määritelmää voisi tarkentaa esimerkiksi viittaamalla sopivaan ammattiluokitteluun tai listaamalla tyypillisiä esimerkkejä.

Luonnoksen mukaan selvitystä hakijan koulutuksesta ei yleensä vaadittaisi, vaan se olisi esitettävä vain, jos Migri sitä 71 a § 2 momentin tai 71 b § 3 momentin nojalla vaatisi. Vaikka tutkintotodistusta ei vaadittaisi, jättää luonnos epäselväksi, saisiko kuitenkin esimerkiksi hakemuslomakkeessa kysyä, onko hakijalla korkeakoulututkintoa. Tuo tieto yhdistettynä esimerkiksi palkkausta ja työkokemusta koskeviin tietoihin olisi hyödyllinen automaation kannalta. Niiden perusteella hakemus voitaisiin automaattisesti ohjata oikeanlaiseen menettelyyn.

- 74 §: Luonnoksen mukaan "Oleskelulupa voitaisiin myöntää 74 § 1 mom. 5 kohdan perusteella, jos kyse olisi kansainväliseen sopimustoimintaan liittyvästä maahantuloperusteesta, eikä oleskelulupaa voitaisi myöntää muulla perusteella." Migrin käsityksen mukaan kyseinen perustelu koskisi pikemmin ehdotetun 74 §:n 1 momentin 7 kohtaa eli nykyisen ulkomaalaislain 77 §:n 1 momentin 11 kohtaa.

Urheilijoita koskevan 74 § 1 mom. 8 kohdan osalta luonnoksessa todetaan, että sarjatason tulisi olla ylin tai sitä alempi taso. Ilmaisu olisi hyvä täsmentää, mikäli se tarkoittaa vain välittömästi ylimmän tason alapuolella olevaa, eikä mitä tahansa alemmaa sarjatasoa. Lisäksi luonnoksen mukaan ammattimaisuutta arvioitaisiin myös hakijan työhistorialla. Käytännössä työhistorian arvioimiseen tarvitaan siitä esitettävää selvitystä, mutta luonnoksessa todetun perusteella taustaa saisi tutkia vain, jos hakijan ammattimaisuudesta olisi epäilyksiä. Perusteluja olisi hyvä tarkentaa siltä osin, mitä hakijalta voi pyytää hakemuksen niin sanotusti pakollisena liitteenä.

74 § 1 mom. 10 kohdan kirjaus koskee uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa olevia. Sen osalta voisi olla tarpeen tarkentaa, voisiko työ sisältää osaksi myös tehtäviä, jotka eivät liity uskonnon harjoittamiseen, ja jos voisi, kuinka suurelta osin. Myös käytännön esimerkit uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa tehtävästä, uskonnon harjoittamiseen liittyvästä työstä tukisivat lainkohdan oikeaa soveltamista.

Toimeentuloa koskevan 74 § 3 momentin perusteluja voisi tarkentaa maininnalla siitä, voisiko toimeentulo koostua myös ansiotyön ja elinkeinotoiminnan yhdistelmästä, vaikka kyseinen elinkeinotoiminta ei olisikaan oleskelulupahakemuksen perusteena.

Lisäksi elinkeinonharjoittamisen osalta 74 §:ä tai sen perusteluja voisi tarkentaa maininnalla, koskisivatko, ja miltä osin, ehdotetut 71 §, 71 a § ja 71 b § elinkeinotoimintaa varten haettavia muita oleskelulupia. Myös sitä voisi tarkentaa, koskisivatko kaikki 74 § 1 mom. 1-11 kohtien perusteet myös elinkeinotoimintaa, ja jos eivät, niin mitkä.

- 75 §: Olisi hyvä varmistaa, vastaavatko ehdotetun 75 §:n 2 momentin perustelut ja sanamuoto toisiaan. Perusteluissa viitataan ulkomaalaislain 39 §:än, joka mahdollistaa esimerkiksi säästöjen tai

eläkkeen huomioimisen. Sanamuodossa ei kuitenkaan mainita 39 §:ä, vaan puhutaan ansiotyöstä ja yrittäjätoiminnasta saatavasta tulosta.

Olisi hyvä tarkentaa, onko tarkoitus, että tutkinnon suorittaneen ei tarvitsisi missään tilanteessa hakea yrittäjän oleskelulupaa. Tämä liittyy myös siihen, mikä on elinkeinotoiminnan määritelmä suhteessa yrittämiseen.

75 §:n osalta olisi hyvä varmistua myös termien johdonmukaisuudesta. Nyt lainkohdassa puhutaan sekä elinkeino- että yrittäjätoiminnasta. Sanavalintoja voisi yhtenäistää, ellei erolle ole syytä.

- 76 §: 76 § 4 momentin perustelut, jolla kausityönantajat rajattaisiin sertifiointin ulkopuolelle, eivät vastaa varsinaista pykäläluonnosta. Jäljempänä 76 §:n luonnoksessa ei ole lainkaan 4 momenttia (vrt. sivut 116 ja 139-140).

3 momentin mukaan sertifiointin keskeinen vaikutus työntekijän kannalta olisi, ettei sen tarvitsisi liittää hakemukseensa 71 a § 2 momentin mukaisia selvityksiä. Soveltamista tukisi, jos perusteluihin selkeästi kirjattaisiin, ettei työntekijä eikä työnantaja esitä 71 a § 2 momentin ja 71 b § 2 momentin mukaisia selvityksiä, kun työnantaja on sertifioitu, mikäli tämä on lainkohdan tarkoitus.

- 78 §: Sertifiointin peruuttamiselle 1 momentissa säädettävien perusteiden ja 4 momentissa säädettävien aikarajojen suhdetta sertifiointin myöntämiseen voisi selventää. Sisältyvätkö esimerkiksi 78 §:n 1 mom. 2-7 kohdan mukaiset tilanteet 77 § 1 mom. 2 kohtaan. Jos sisältyvät, onko niistä tarpeen säätää erikseen peruuttamisperusteina 78 § 1 mom. 1 kohdan lisäksi. Yleisestikin ottaenkin olisi hyvä selkiyttää sellaisen työnantajan asemaa, joka on saanut 2-7 kohdan mukaisia seuraamuksia jossain vaiheessa jo ennen ensimmäisen sertifiointin hakemista.
- 80 b §: 2 momentin mukaan kasvuyrittäjän jatkolupaa koskevassa asiassa, jos toiminta ei ole vielä kannattavaa, Migri voisi pyytää Business Finlandin lausuntoa. Migrin kokemusten mukaan ensimmäistä kasvuyrittäjän jatkolupaa hakevien yrityksistä huomattava osa ei ole vielä kannattavia. Käytännössä on siksi olemassa riski, että lausuntopyyntöjen määrä lisääntyy nykyisestä.
- 81 a §: 3 momentin mukaan myös muulla perusteella myönnetyn oleskeluluvan haltijalla on oikeus tehdä 73 §:ssä ja 74 §:n tietyissä kohdissa tarkoitettuja töitä. Migri kokee epäselväksi sanan "myös". Jäljempänä säädettäisiin, että esimerkiksi erityisasiantuntija saisi tehdä lupansa mukaista työtä. Epäselväksi jäisi, viittaisiko ilmaisu myös heihin. Jos tarkoituksena on säätää nykyistä 78 § 2 momenttia vastaavalla tavalla, sanamuotoa olisi hyvä selkiyttää.
- 81 c §: 1 momentin perustelujen mukaan oikeus harjoittaa elinkeinoa alkaisi oleskeluluvan myöntämisestä. Muotoilu ei ole yhdenmukainen luonnoksen seuraavalla sivulla 81 d §:stä todetun kanssa, missä tuo oikeus sidotaan oleskeluluvan myöntämisen sijaan kotikuntalain mukaisen kotikunnan saamiseen.

- 83 §: 4 momentissa on viittaus ulkomaalaislain 11 §:än. Tältä osin voisi vielä arvioida, onko se paras ja riittävä ratkaisu, vai olisiko sen lisäksi tai sen sijaan syytä viitata 36 §:än (jonka 2 momenttia vastaavaa säännöstä ei ole 11 §:ssä) ja 35 §:än. Tosin on tällöin hyvä huomioida myös se, että maahantulokielto (11 §:n 1 mom. 4 kohta) taas on *lais*sa ainoastaan maahantulon, mutta ei oleskeluluvan myöntämisen este.

Lisäksi Migrin huomio kiinnittyi toimeentuloon eli 11 § 1 mom. 3 kohtaan. Toimeentulon arvioiminen kuuluu TE-toimiston ja ELY:n toimivaltaan, mutta 83 §:n 4 momentti jättää hieman epäselväksi sen, olisiko Migrin mahdollista/tarkoitua tehdä suoraan kielteinen päätös, jos hakijalla ei ole riittäviä varoja osoittavia asiakirjoja.

Maahantulokiellon osalta säännöstä voisi tarkentaa maininnalla, tarkoittaako viittaus myös tilannetta, jossa maahantulokieltoon määrätty hakija on yhä maassa, eikä maahantulokielto ole siksi vielä alkanut kulua (ks. EUT:n tuomio asiassa C-225/16).

Lisäksi Migri kiinnitti huomionsa luonnoksen mainintaan, ettei tältä osin olisi tarvetta järjestelmäkehitykselle. Migrin käsityksen mukaan UMA-järjestelmässä työntekijän tai yrittäjän oleskelulupaa koskevaan hakemukseen ei kuitenkaan voi tällä hetkellä tehdä päätöstoimenpidettä ilman järjestelmään kirjattua osapäätöstä. Jotta luonnoksella tavoiteltu menettely toteutuisi ilman järjestelmäkehitystä, voisi olla tarkoituksenmukaista mainita *lais*sa tai perusteluissa, että TE-toimisto kirjaisi tietojärjestelmään merkinnän, ettei se suorita osapäätösharkintaa 83 § 4 momentissa kuvatussa tapauksessa. Tämä merkintä mahdollistaisi teknisesti myös päätöstoimenpiteen tekemisen ilman järjestelmäkehitystä.

- 84 §: Käsittelyajan osalta luonnoksessa on mainintoja enimmäisajan jakautumisesta eri viranomaisten kesken. Tältä osin perusteluja voisi täydentää maininnalla, miten muiden viranomaisten mahdolliset ylitykset vaikuttaisivat Migrin vastuuseen kokonaiskäsittelyajasta.

1 momentin mukaan käsittelyaika alkaa, kun hakija asioi henkilökohtaisesti antaakseen biometriset tunnisteet. Perusteluja voisi tarkentaa myös maininnalla käsittelyajan laskemisesta, kun hakijan ei 60 d §:n mukaan tarvitse antaa sormenjälkiään.

- 187 §: Pidättäytymispäätöstä koskevan pykälän soveltamista tukisi, jos perusteluissa olisi tarkemmat suuntaviivat sille, milloin tietojen virheellisyys tai harhaanjohtavuus olisi "merkittävää". Merkittävyyttä voisi kuvata esimerkein, sekä kuvata myös menettelyä, jolla työnantaja voisi korjata virheelliset tietonsa, joita se olisi antanut esimerkiksi jo ratkaistun hakemuksen yhteydessä. Jos sen palvelukseen tuleva toinen työntekijä hakee oleskelulupaa, voisiko korjaus tapahtua siten, että tämän hakemuksen yhteydessä esitettävät tiedot olisivat oikein; entä miten korjaus voisi tapahtua, jos uusia hakemuksia ei olisi?
- 194 §: Työnantajan valitusoikeus koskisi vain tiettyjä tilanteita ja perusteita. Migrin käsityksen mukaan esimerkiksi työnantajan julkisuuslain 11 §:n mukainen asianosaisen tiedonsaantioikeus koskisi ilmeisesti vain näitä tietoja, eikä siis muita työntekijää koskevia tietoja.

Hakijan, eli työntekijän, yksityisyyden suojan kannalta olisi hyvä, jos julkisuuslakia voitaisiin tulkita tällä tavalla.

Muita huomioita

- Työnantajan sertifiointia olisi hyvä tarkastella myös niin sanotun mahti-lain (615/2020) kannalta. Mahtilain 7 §:n perustelujen (HE 18/2019 vp) voinee katsoa tukevan tulkintaa, että lakia sovellettaisiin joissakin tilanteissa myös työnantajaa koskeviin tietoihin. Sertifiointin kohdalla jäisi kuitenkin tulkinnanvaraiseksi, voisiko sertifiointin katsoa mahti-lain perusteluissa tarkoitetulla tavalla "liittyvän luonnollisen henkilön asiaan", sillä sertifiointi olisi erillinen, vain työnantajaa koskeva hallintoasia. Mahti-lain 7 §:ä ei myöskään voine soveltaa pidättäytymispäätöksiin, joita ei tehdä pykälässä säädetyllä tavalla hakemuksesta, pyynnöstä tms. Myös mahti-lain 15 §:n poistosäännösten osalta Migri pitää epäselvänä, soveltuisivatko ne työnantajatietoihin. Ongelmakohtien selkiyttämiseksi olisi hyvä, jos mahti-lain soveltumista voitaisiin kuvata perusteluissa.
- Sääntelyä selkiyttäisi, jos lailla selvästi säädettäisiin, minkä viranomaisen toimivaltaan työnteko-oikeuden arvioiminen kuuluu. Luonnoksen 83 § 5 momentin mukaan Migrillä olisi toimivalta myöntää työnteko-oikeus tietyissä tapauksissa. Siihen liittyen voisi vielä harkita, voisiko esimerkiksi sama momentti sisältää maininnan, että Migri antaisi pyynnöstä todistuksia myös muutoin suoraan lain nojalla määräytyvästä työnteko-oikeudesta. Tällöin esimerkiksi turvapaikanhakijalle annettavalla todistuksella olisi nykyistä selkeämpi oikeusperusta. Säännös tukisi myös sitä, että Migri voisi todistuksessa ottaa kantaa työnteko-oikeuteen silloinkin, kun oikeus riippuu asioista, jotka eivät muutoin kuulu Migrin toimivaltaan, kuten päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta.
- Työnteko-oikeuden keston osalta (luonnoksen 81 c §) Migri on havainnut haasteita tilanteissa, jossa jatkoluvan hakija haluaa hakemuksensa käsittelyn aikana vaihtaa hakuperustettaan, eli käytännössä peruuttaa jatkolupahakemuksensa, ja panee vireille uuden hakemuksen toisella perusteella. Sekä nykyisen että luonnostellun lain nojalla aiemman oleskeluluvan mukainen työnteko-oikeus päättyy, kun jatkolupahakemus raukeaa peruutuksen johdosta. Uuden hakemuksen mukainen työnteko-oikeus alkaa vasta oleskeluluvan myöntämisestä. Tällaisia tilanteita esiintyy toistuvasti. Hakijan kannalta olisi edullista, jos hän ei menettäisi työnteko-oikeuttaan peruuttaessaan hakemuksensa hakuperusteen vaihdon vuoksi, vaan oikeus (tietyissä tilanteissa?) jatkuisi, kunnes uusi hakemus on ratkaistu. Mahdollisuuksien mukaan nämä tilanteet voisi huomioida esimerkiksi uudessa 81 c §:ssä.

Ylijohtaja

Jari Kähkönen

Erityisasiantuntija

Pekka Lindroos

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 04.03.2022 klo 13:27. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Työ- ja elinkeinoministeriö

Tiedoksi Sisäministeriö, maahanmuutto-osasto

Maahanmuuttoviraston apulaispäällikkö, oikeus- ja maatietoyksikön johtaja, lupa- ja kansalaisuusyksikön johtaja, asiakkuusjohtaja, tietohallintojohtaja, muutosjohtaja, hankejohtaja, työ ja opiskelu -vastualueen johtaja, erityistoimintojen vastualueen johtaja, palvelupisteiden vastualueen johtaja, työ ja opiskelu -vastualueen projektipäällikkö, oikeuspäälliköt, johtava asiantuntija